

El *reclam* (s. XV) designa l'ocell ensinistrat o l'instrument que, amb el seu crit o so, atreu altres ocells per tal de caçar-los'. L'enunciat permet un doble estudi: 1) el tractament de la *e* pretònica, que es manté com a [e] (*r[e]clam*) en cat. occ. o es redueix a [ə] (*r[ə]clam*) en cat. or., confirmant les respectives àrees del PALDC, III, mapa 288; *reclam* és un deverbial de *reclamar* (< RECLAMARE 'criar'), amb les var. ribagorçanes i del Baix Cinca *recllam* 93, 100, 102, 106, 115, 118, *recllamo* 87, 94; l'afrancesada *reclame* 12, 14, i l'assimilada *raclam* 120; 2) la presència d'alguns geosinònims, que analitzem a continuació.

Els mots poden referir-se a l'ocell (així 12, 49, 76, 95, 127, 181) o a l'instrument (*reclam* 6, 29, 54, 71, 72, 160, 162, 163, 165; *botet* 15, 110, 117), o bé tant a l'un com a l'altre (149, 155, 156), a voltes amb noms diferents (*reclam* 'perdigot'/*escotxinador* 'xiulet' 34, 39; *reclam* 'perdigot'/*brill* 'xiulet' 120; *enza* 'perdigot'/*reclam* 'xiulet' 150), que poden variar segons l'ocell que el caçador pretén agafar (*ensa*, per a la perdiu/*reclam*, per al tord 145; *reclam*, per a la perdiu/*gualeret*, per a la guatlla 148).

Enza és el *f.* de *enze* (s. XIII), fidel al seu ètim, ĪNDĪCE (ĪNDEX) 'indicador; revelador', i que coneix les var. [e]nz[ɛ] 118, [æ]nz[æ] 181, per harmonia vocàlica, i *ensa* (s. XIV) 145, 188, 189, amb ensordiment de [z] > [s], sense que les respectives poblacions pertanyin a l'àrea apitxada (cf. Martines, 2011 b, amb la diversificació semàntica del mot). Doc. en la lexicografia val., sota *ensa*, des de C. Ros (1764) fins a Martí Gadea (1891).

Es refereixen a l'ocell captiu a la gàbia per a atreure altres ocells amb el seu cant: *gabier* 127, der. de *gàbia* (< CAVĚA); *gualeret* 148, dim. de *guala*, amb l'infix -er- (< *guatla* < baix llat. QUAQUILA < germ. QUAHTĪLA), específicament per a caçar guatlles; *apelant* 2, pres

del fr. *appelant*, der. de *appeler* (< APPELLARE 'adreçar-se, nomenar').

En canvi, designen l'instrument: *bot* 167 (< llat. vg. BŪTTIS), dim. *botet* (s. XVI) 15, 29, 58, 60, 110, 117, que és un "instrument compost d'una bosseta o manxeta de pell, que per un cap va unida a un canonet d'os i per l'altre cap sol tenir un fil per estirar, i que [...] produeix un so molt semblant al cant de la guatlla [...]]" (DCVB, amb un dibuix); *xiulet de barraca* 123 (cf. oc. *pieulet*), amb el primer component der. de *xiular* (< SĪBĪLARE) i el segon, d'origen incert, que indica l'amagatall dels caçadors on fan sonar l'instrument; *escotxinador* 34, 39, 41, 45, 54, der. de *escotxinar* (s. XIX; però "ab *reclam* o *scuxinament*", der. que es documenta l'any 1456, ap. DCVB), d'origen onomatopèic sobre la base *sktx* (cf. *escotxegar*, *escotxejar*); *brill* (s. XIX) 120, deverbial de *brillar* 'toca el brill, el xiulet', d'origen expressiu; *avis* 85, deverbial de *avisar* 'criar', manlleu al fr. *aviser*.

Finalment, es recull *anar a la cantada* 57, és a dir, anar a la caça amb *reclam*, on fan estrafer el cant de certs ocells.

Des d'un punt de vista geogràfic, es confirma la diferenciació de la pretònica *e*, tractada com a [ə] en cat. or. i com a [e] en cat. occ., amb un timbre estable. Pel que fa als geosinònims hem enregistrat formes locals (*brill*, *gualeret*, *gabier*, *apelant*), a voltes disperses (*botet*); com a àrea compacta de localismes destaca només *escotxinador*.

Són mots normatius *reclam*, *enze* (del qual aquí només s'ha recollit el *f.*), *botet*, *brill*, des del DG1, 1932. Notem l'absència de l'ant. i dial. *cimbell* "enginy de caça, format de dos bastonets, un dels quals està de través damunt l'altre i porta lligat l'enze o ocell que amb sos moviments atrau els altres" (DCVB), cognat de l'oc. *cimbèl*.